

Posouzení Rozhodnutí o povolení výjimky podle ust. § 56 ZOPK ze zákazů stanovených v ust. § 50 odst. 1 a 2 ZOPK k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů pro realizaci stavby dálnice D3 0304 Václavice – Voračice

Mojmír Vlašín

Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, jako orgán ochrany přírody (dále správní orgán) byl požádán SÚDOP PRAHA a.s. se sídlem Olšanská 2643/1a, Praha (dále žadatel) o povolení výjimky ze zákazů stanovených v § 50 odst. 1 a 2 ZOPK k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů (dále ZCHDŽ) pro realizaci stavby dálnice D3 0304 Václavice – Voračice. Správní orgán vydal rozhodnutí o povolení výjimky podle § 56 ZOPK pod ZN/559/ŽP/19 dne 20.3.2020 (dále Rozhodnutí). Zhodnotil jsem úplnost a správnost Rozhodnutí a z hlediska své odbornosti jsem posuzoval výhradně ty části Rozhodnutí a ty podklady, které se týkají obratlovců, tj kruhoústých, ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Posouzení podkladů a části Rozhodnutí týkající se ostatních skupin (všechny druhy bezobratlých, vyšší rostliny) jsem neprováděl, ani jsem k nim nepřihlížel.

Vady Rozhodnutí

Z posudků pořízených žadatelem vyplývá, že přímo v trase předmětného plánovaného úseku dálnice se vyskytují (a pravděpodobně též hnízdí) mj. tyto druhy ptáků: koroptev polní (*Perdix perdix*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*) a ůuhýk obecný (*Lanius collurio*), patřící mezi ZCHDŽ. Je tedy zřejmé, že dojde k likvidaci jejich biotopu. Zatímco pro lejska se jako kompenzační opatření navrhuje vyvěšování speciálních budek, pro koroptev a ůuhýka se nenavrhují opatření žádná. Pro kompenzaci je třeba minimálně ve stejném nebo větším rozsahu nahradit biotopy, které mají být zničeny, náhradními biotopy. V podmínkách Rozhodnutí však taková opatření určena nejsou. Neexistence kompenzací pro koroptev a ůuhýka je vadou Rozhodnutí.

Ukazuje se, že navrhovaná stavba minimálně v jednom případě zcela likviduje stanoviště „naturového druhu“ (kuňka obecná). Podmínka 23 Rozhodnutí stanoví: „Držitel výjimky je povinen zajistit provedení náhradních opatření nejpozději souběžně s výstavbou konkrétního úseku stavby, kde jsou opatření lokalizována, a udržovat je ve funkčním stavu po dobu nejméně 10 let od dokončení stavby.“ Přičemž pro předměty ochrany chráněné evropskými směrnicemi, tj. mj. kuňku obecnou (*Bombina bombina*) a fuhýka obecného (*Lanius collurio*), platí podle § 45 i ZOPK že: „uložená kompenzační opatření musí být zajištěna před realizací záměru.“ Pokud tedy budou opatření provedena souběžně se stavbou, budou provedena pozdě. V tomto bodě je rozhodnutí v rozporu se zákonem.

Nesoulad se stanovisekm MŽP

Dne 2. června 2017 vydalo MŽP „Prodloužení platnosti stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí“ vydaného původně pod č.j.: 1933/ENV/12 dne 1. února 2012 (dále stanovisko) k pouzení záměru D3- Středočeská část.

Ve stanovisku se uvádí (s.9), že „v zájmovém území bylo v letech 2014 – 2016 provedeno 8 biologických průzkumů, kterými byly aktualizovány biologické průzkumy z dokumentace EIA pro západní variantu. Z porovnání výsledků biologických průzkumů vyplývá, že v zájmovém území byl doložen výskyt dalších 9 druhů, které patří ke zvláště chráněným dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto důvodu je nutné dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů před začátkem stavby požádat o udělení výjimky k zásahu do biotopu těchto druhů. V případě výběru východní varianty bude postup totožný“

Správní orgán v Rozhodnutí (na s 21) však tvrdí: „V této souvislosti vnímá přiložené vyjádření znalce RNDr. Mojmíra Vlašína správní orgán jako hodnocení práce hodnotitele doc. Farkače, aniž by samo o sobě přineslo nové podklady pro konkrétně definovaný předmět řízení, proto se k němu dále nebude blíže (i s ohledem na zásadu volné dispozice s obsahem žádosti žadatelem) vyjadřovat.“ Toto tvrzení se nezakládá na pravdě. Zmínění vyjádření znalce (ZP) nesupluje odborné posudky a biologická hodnocení (tj. není jeho smyslem přinášet nové podklady), ale kriticky hodnotí podklady, které žadatel předložil správnímu orgánu. Přesto však toto vyjádření (Vlašín 2019) analýzou dostupných

podkladů (např. NDOP, Vlach 2012 aj) jednoznačně doložilo výskyt dalších ZCHDŽ v trase navrhovaného úseku. Především jde o vydrů říční a 12 zvláště chráněných druhů obojživelníků. Stanovisko MŽP tak jednoznačně říká, že výjimku je nutno vyžadat pro všechny ZCHDŽ, které budou záměrem dotčeny a jejich přítomnost byla doložena průzkumy, tj nelze jako podklad použít pouze podklady Farkače. Žadatel tedy použil jen některé podklady k žádosti o výjimku, což z odborného hlediska nelze připustit. Toto je vada žádosti o výjimku. Avšak správní orgán má postupovat tak, aby byl zjištěn úplný stav věci a aby vyloučil důvodné pochybnosti. To správní orgán nutí opatřovat si z úřední povinnosti podklady zejména pro rozhodnutí, zjišťovat všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu a v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, zjistit (i bez návrhu) všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena (§ 50 odst. 2 a 3 správního řádu). Správní orgán měl konstatovat, že žádost je (z nedbalosti či úmyslně) vadná a vrátit ji žadateli k dopracování. Že tak neučinil, je vada Rozhodnutí.

Zvláštní pozornost je třeba z tohoto hlediska věnovat především skupině obojživelníků. Správní orgán vydal povolení na 5 druhů (čolek obecný, ropucha obecná, skokan zelený, kuňka ohnivá a rosnička zelená) a to pro druhy, o které požádal žadatel. Správní orgán však v rámci úplného zjištění věci měl zkoumat, proč žadatel žádá právě o tyto ZCHDŽ. Správní orgán tvrdí že: „Ač toto odborné stanovisko (Farkač) v aktualizované verzi není vypracováno způsobem dle § 67 ZOPK, resp. dle prováděcí vyhlášky č. 142/2018 Sb., má správní orgán za to, že těmto nárokům vyhovuje a je plnohodnotným podkladem pro posouzení záměru na dotčené ZCHDŽ.“. Správní orgán by měl zjistit, na základě čeho tedy bylo žádáno výjimku pro 5 ZCHDŽ ze skupiny obojživelníci (proč ne pro 3 nebo pro 8). Odborné stanovisko, které označuje za plnohodnotný podklad, uvádí pouze 2 ZCHDŽ ze skupiny obojživelníci (a navíc skokana hnědého, který ale nepatří mezi ZCHDŽ). Žadatel o výjimku tedy musel vycházet z jiného podkladu než z posudku Farkač (2007 a další). Nabízí se, že zřejmě vycházel z podkladu Vlach (2012). V tomto podkladu je však v ose stavby dotčeno 14 ZCHDŽ patřící do skupiny obojživelníci a nikoliv jen 5 ZCHDŽ. Tato nesrovnalost ukazuje, že správní orgán nepostupoval náležitě. Správní orgán má postupovat tak, aby byl zjištěn úplný stav věci a aby byly vyloučeny důvodné pochybnosti. Důvodnou pochybností je nesporně fakt, že žadatel měl ke své žádosti ohledně výjimky pro obojživelníky nejméně dva důležité průzkumy, z nichž každý uvádí jiný počet druhů.

To by mělo správní orgán přimět k tomu, aby si opatřil z úřední povinnosti další podklady, zjišťoval všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu.

Poznámky obecné

Správní orgán se rozhodl udělit výjimku pro ZCHDŽ, které v žádosti uvedl žadatel, (tj SÚDOP). Velmi problematický je ovšem fakt, že všechny práce, které hodnotí vliv stavby na biotu, zcela opomíjejí skupiny kruhoústých a ryb. Dálnice v několika úsecích přetíná vodoteče, jsou plánované úpravy a zatrubnění těchto většinou drobných toků. Vliv na kruhoústé a ryby může být tedy docela zásadní, ale pro posouzení zde chybí podklady. Průzkumem těchto skupin se nikdo nezbyval, od zahájení příprav stavby a od prvního posudku (Farkač 2007) na jeho nutné doplnění nedošlo.

Taktéž u netopýrů a vrápenců se žádný průzkum neprováděl, a tak nebylo ani vyhodnoceno, zda na tyto živočichy bude mít stavba a provoz dálnice vliv. Mnohé publikace prokazují (např. Gaisler 2009), že v některých úsecích má provoz na pozemních komunikacích vliv fatální. Přírodovědný průzkum (Farkač 2007) nebyl ani později doplněn o průzkum této skupiny, a tak tento vliv záměru posuzován vůbec nebyl. Netopýři představují z hlediska mezinárodní ochrany přírody prioritní skupinu a jsou také významně zohledněni ve Směrnici Rady EU č. 92/43/EEC o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Základní povinností všech smluvních stran je ochrana netopýrů a jejich přírodních stanovišť (tj. shromaždišť, lovišť, zimovišť, míst rozmnožování a ostatních lokalit významných pro netopýry).

V takovém případě, kdy jsou z průzkumu vypuštěny (ať již z nedbalosti či úmyslně) nejméně tři klíčové skupiny, by měl správní orgán zjišťovat, proč nebyly tyto skupiny za 13 let předmětem průzkumu. Uvedu příklad: pokud by žadatel předložil žádost o výjimku, kde by nefiguroval žádný druh ptáka, správní orgán by zjišťoval, zda je to proto, že se tam žádný ZCHDŽ z této skupiny nevyskytuje, anebo proto, že se jejich přítomnost vůbec nezjišťovala. Pokud by došel k závěru, že se u ptáků průzkum neprováděl, musel by konstatovat, že podklady jsou nedostatečné. Ptáci však v tomto případě byli prozkoumáni

dostačujícím způsobem a žádost o výjimku byla na tomto průzkumu založena (u ptáků jen asi 32 % patří mezi ZCHDŽ). Přitom u skupiny netopýrů a vrápenců (letouni) tomu tak nebylo. Zde však patří dokonce všechny druhy (100%) mezi ZCHDŽ a proto nelze vyloučit možnost, že se jejich přítomnost nezjišťovala úmyslně. Na chybějící podklady u shora uvedených skupin (kruhoústí, ryby, netopýři a vrápenci) byli jak žadatel, tak správní orgán upozorněni.

Také výskyt vydry říční (*Lutra lutra*) a vliv stavby na její početní stavy je ve všech podkladech zanedbán a v Rozhodnutí měla být stanovena opatření pro migraci vydry. Ačkoliv práce Vlach 2012 se nevěnuje přímo vydrám, na mnoha místech její výskyt uvádí jako potvrzený. Také výsledky celostátního mapování vydry (např. Větrovcová 2018) ukazují, že se v předmětném úseku vydra vyskytuje a přes osu navrhovaného úseku migruje.

Z tohoto hlediska se jeví důležitý rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 6 As 8/2010, kde se uvádí :„V řízení o povolení výjimky podle § 56 citovaného zákona jde pak o posouzení, zda navrhovaná trasa dálnice představuje optimální řešení pro ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.“ Takovým posouzením se ovšem správní orgán v Rozhodnutí nezabýval.

Závěry :

Rozhodnutí bylo vydáno přes zřejmý nedostatek v identifikaci chráněných zájmů z hlediska ochrany přírody. Nebyla dostatečně zjištěna situace a nebyly vyvráceny důvodné pochybnosti vznesené ZP a účastníky řízení. Rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem (ZOPK). Rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se dvěma směrnicemi EU a Dohodou o ochraně populací evropských netopýrů, která je součástí právního řádu ČR. Rozhodnutí ve své výrokové části i v odůvodnění obsahuje závažné vady.

Znalecká doložka

Prohlašuji, že jsem si vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku a to ve smyslu §110a zákona č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění a § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Tento posudek jsem podal jako soudní znalec, jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Brně SPR 1020/88, pro základní obor ochrana přírody, odvětví zoologie. Znalecký úkon je zapsán pod číslem 106/20 znaleckého deníku. Posudek byl vydán v jednom exempláři (jeden nečíslovaný pro archiv znalce). Posudek má 8 číslovaných stran.

RNDr. Mojmír Vlašín

soudní znalec v oboru ochrana přírody, odvětví zoologie

V Brně, 16. 4. 2020

Literatura:

- Bejček V., 2007 : Vliv výstavby a provozu dálnice D3 (stavba 0304) na EVL Minartice. 13s. (rukopis)
- Farkač J., a kol. 2007: Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 „Středočeská“ stavba 0304 Václavice-Voračice a 0305/1 Voračice .Nová Hospoda (II etapa) v roce 2007. 65 s. (rukopis)
- Farkač J., 2018: Aktualizace přírodovědných průzkumu, stavba D3 /0304 (rukopis)
- Farkač J., 2019: Odborné stanovisko autorizované osoby a požadovaná aktualizace závěrů a kompenzačních opatření, stavba D3 /0304. (rukopis)
- Gaisler, J., Řehák Z., Bartonička T., 2009 : Bat casualties by road traffic (Brno-Vienna) Acta Theriologica 54 (2), 147-155
- MŽP 2017 : Prodloužení platnosti stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí“ vydaného původně pod č.j.: 1933/ENV/12 dne 1. února 2012 (dále stanovisko) k pouzení záměru D3- Středočeská část.
- Větrovcová J., 2018 : Výsledky posledního celostátního mapování vydry říční a dlouhodobé sledování vybraných oblastí pomocí zimního stopování. Ochrana přírody 2/2018: 26-29
- Vlach P., 2012 : Inventarizace obojživelníků vázaných na vodní plochy v blízkosti dálnice D3 (v úseku Jesenice - Dolní Dvořiště) . Blovice. (rukopis)
- Vlašín M., 2019 : Posouzení podkladů pro vyhodnocení vlivů stavby a provozu dálnice D3 v úseku stavby 0304. Brno (rukopis)

Použité zkratky

ZCHDŽ zvláště chráněné druhy živočichů (dle vyhlášky 395/92 Sb.)

NDOP nálezová databáze ochrany přírody

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

ZOPK Zákon o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb.

ZP znalecký posudek

MŽP Ministerstvo životního prostředí ČR

